

Projekt: Digitální učební materiály ve škole, registrační číslo projektu CZ.1.07/1.5.00/34.0527

Příjemce: Střední zdravotnická škola a Vyšší odborná škola zdravotnická, Husova 3, 371 60 České Budějovice

Název materiálu: Profesionální adaptace, deformace, syndrom vyhoření, iatrogenie - prezentace

Autor materiálu: PhDr. Yveta Pužejová

Datum (období) vytvoření: 30. 1. 2013

Zařazení materiálu:

Šablona: Inovace a zkvalitnění výuky prostřednictvím ICT (III/2)

Předmět: Psychologie a komunikace,
3. ročník

Sada: PS9

Číslo DUM: 13

Tematická oblast: Sociální komunikace ve zdravotnictví a zdravotnická psychologie

Ověření materiálu ve výuce:

Datum ověření: 13. 5. 2013

Ověřující učitel: Mgr. Ilona Bláhová

Třída: ZDA 3.A

Popis způsobu použití materiálu ve výuce:

Výuková elektronická prezentace PROFESIONÁLNÍ ADAPTACE, DEFORMACE A SYNDROM VYHOŘENÍ, slouží jako podpůrná a názorná pomůcka k výkladu učitele. Opakovací úlohy v úvodu prezentace umožňují navázat a propojit nové informace s předcházejícím učivem psychologie. Prezentace výstižně a názorně zachycuje nejdůležitější momenty výkladu, které si mohou žáci zaznamenat a využít při domácí přípravě.

Tento výukový materiál je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

PROFESIONÁLNÍ ADAPTACE, DEFORMACE, SYNDROM VYHOŘENÍ

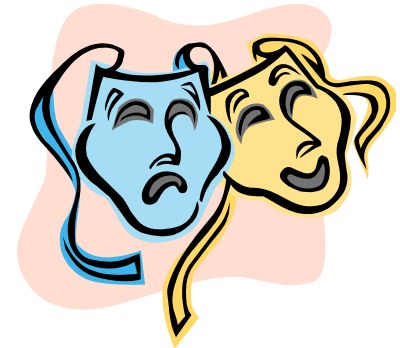
Opakování

Co je to sociální role?

Jakým způsobem můžeme přijmout, či odmítnout sociální roli?

Vysvětlete termín „pomáhající profese“.

Co je to sociální role?

Definice:

„Sociální role je soubor normativně vymezeného, v této pozici očekávaného, dovoleného i vyžadovaného chování. Její realizace je do jisté míry individuálně specifická.“

Jakým způsobem můžeme přijmout, či odmítnout sociální roli?

PŘIJETÍ SOCIÁLNÍ ROLE

- **Aktivně- identifikace**
- vnitřně přijímám,
ztotožňuji se s rolí
- **Pasivně- akomodace**
- navenek dělám co se
očekává, vnitřně
nesouhlasím

ODMÍTNUTÍ SOCIÁLNÍ ROLE

- **Aktivně- rebelství/deviace,**
otevřený protest-boj
- **Pasivně- nepodřízení se**
normám pro danou sociální
roli- obvykle následuje
sankce/trest

Vysvětlete termín „pomáhající profese“.

Pomáhající jsou takové profese, jejichž cílem a náplní je **poskytování pomoci jiným lidem**, kteří tuto pomoc zpravidla potřebují a vyžadují.

- ZDRAVOTNIČTÍ PRACOVNÍCI
- SOCIÁLNÍ PRACOVNÍCI
- PSYCHOLOGOVÉ A PSYCHOTERAPEUTI
- PEDAGOGOVÉ...

Adaptace na profesi

Schopnost adaptace **adaptabilita (přizpůsobení)**

základní funkce psychiky

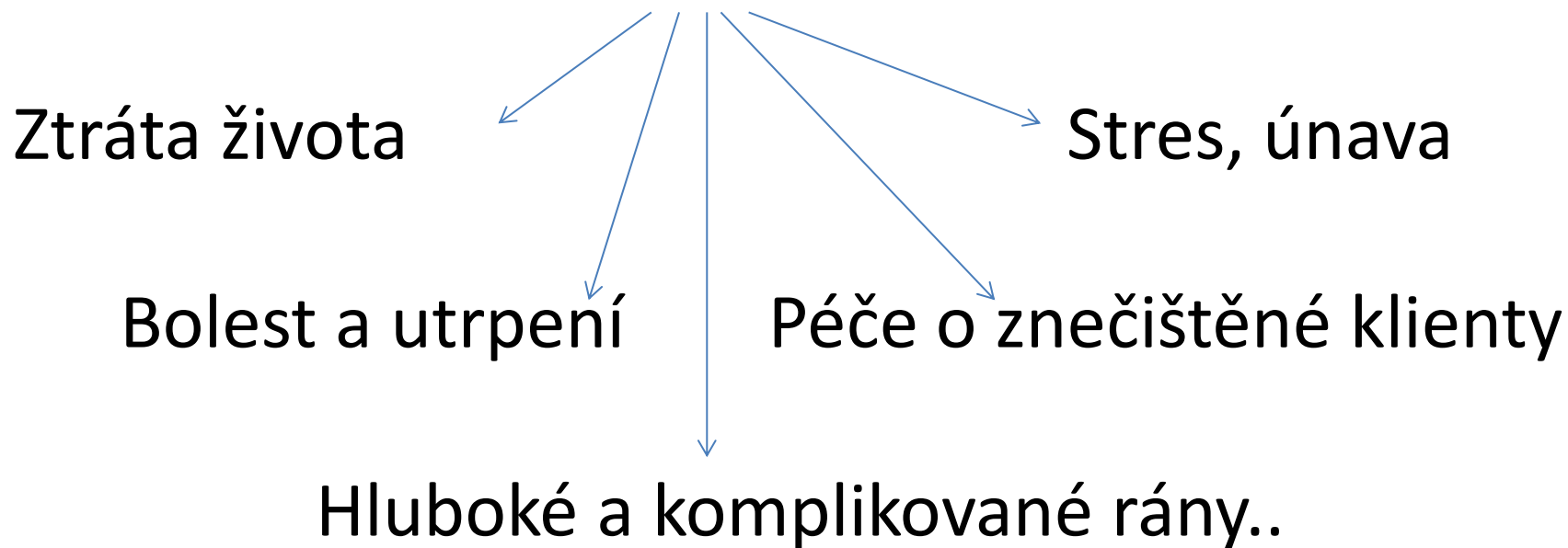
Předpokladem adaptace je míra identifikace se společenskou (profesionální) rolí

„profesionální adaptace“

Adaptace=individuální proces

Profesionální adaptace

**Nutnost vytvoření subjektivní emocionální
ochrany před psychickou traumatizací**

Profesionální deformace

Adaptační proces nesmí být **profesionálně deformován** v citovou otrlost vůči nemocnému.

Syndrom vyhoření

= „burn out“

Definice:

„Burn-out je stav fyzického, emocionálního a duševního vyčerpání, které je spojeno s dlouhodobým pobýváním v situacích, které jsou emociálně náročné. Tyto emocionální požadavky jsou nejčastěji způsobeny kombinací velkého očekávání s chronickými situačními stresy.“

Syndrom vyhoření

- Ohroženou skupinou jsou lidé **pomáhajících profesí**
- **Častá frustrace**, z pocitu profesionálního selhání
- Chronické **emocionální přetížení**
= stres, napětí

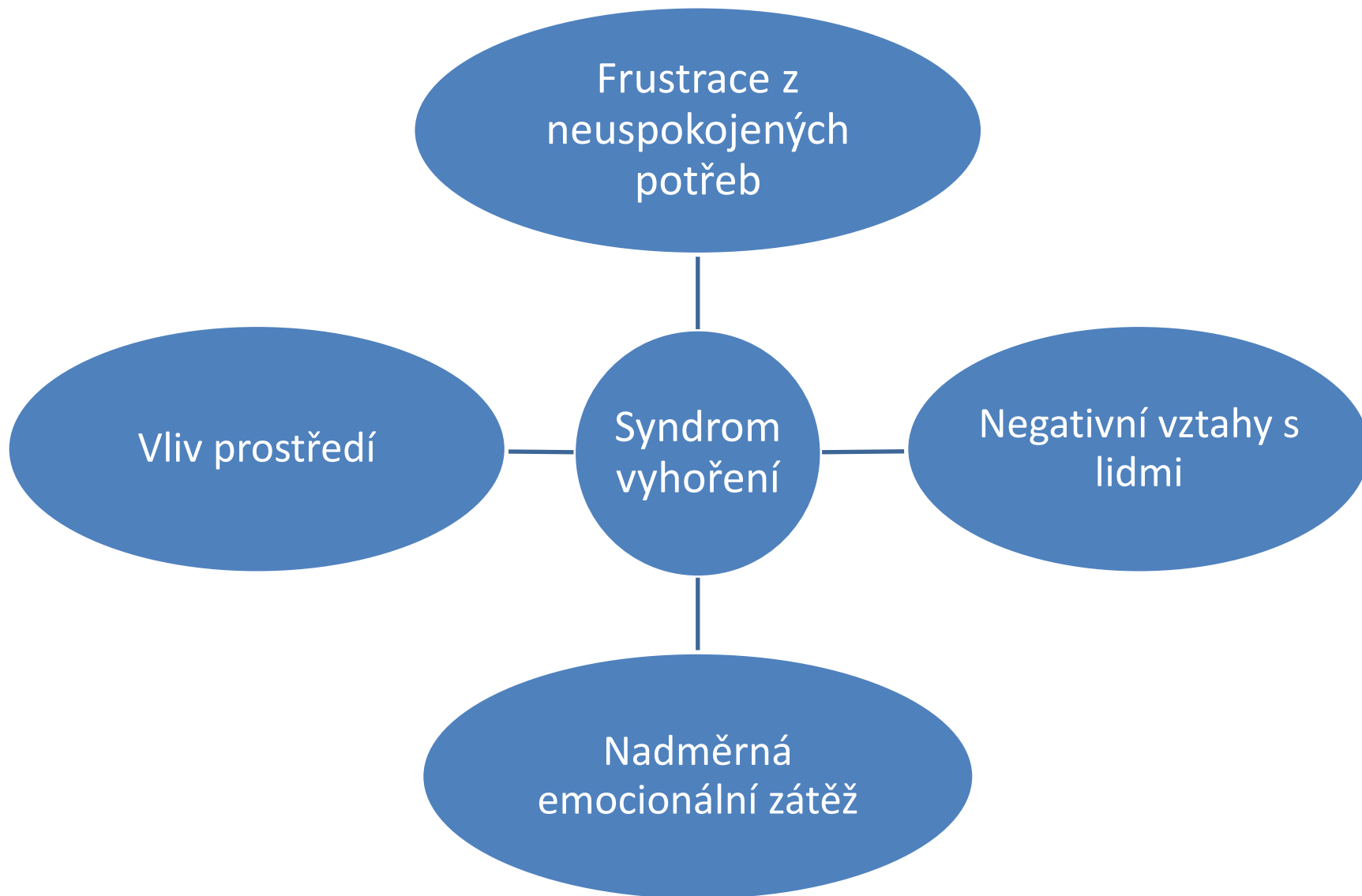
Syndrom vyhoření

Rizikovou skupinou pro syndrom vyhoření jsou:

- lidé vstupující do práce s velkým nadšením, s velkou motivací
- lidé hledající v práci smysl života
- perfekcionisté, maximalisté..

...,ale nelze spasit svět!!!

Faktory vzniku syndromu vyhoření

Faktory vzniku syndromu vyhoření

Vliv prostředí

Autorita, odpovědnost a nepřiměřené požadavky

Sociální komunikace

Míra svobody a kontroly

Nesmyslnost požadavků a špatná organizace

Významnou měrou do rozvoje sy. vyhoření zasahuje i **individualita** jedince.

Př. syndrom pomocníka, problémy v soukromém životě...aj.

Příznaky syndromu vyhoření

Fáze syndromu vyhoření

I. Nadšení

II. Stagnace

III. Frustrace

IV. Apatie

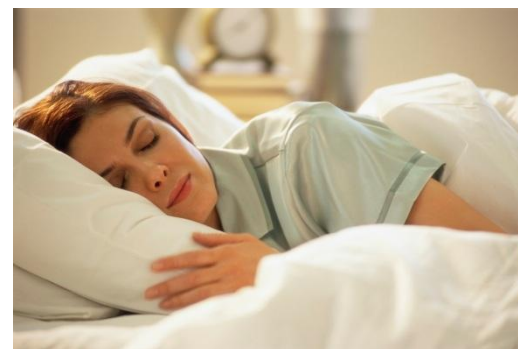
V. Syndrom vyhoření

Prevence syndromu vyhoření

Preventivní opatření na úrovni jedince

- činnosti podporující zdraví a posilující tělesnou kondici a duševní zdraví
- spánek, odpočinek
- sport, dostatek pohybu
- strava
- dobré mezilidské vztahy- rodina, přátelé..
- oddělovat osobní a profesní život

Prevence syndromu vyhoření

Preventivní opatření na úrovni organizace

- vytvářet vhodné pracovní prostředí, eliminace negativních chemických, fyzikálních a biologických faktorů
- vhodné pracovní prostředí
- ochranné pomůcky
- rozvoj týmové práce a kooperace
- podporovat osobní růst- vzdělávání

Léčba syndromu vyhoření

- Nutná odborná pomoc (psychiatr, psycholog)
- Více odpočívát (pouze dovolená nepomůže)
- Věnovat se zájmům
- Často návštěva svépomocných psychoterapeutických skupin
- Změna pracovní doby/pracoviště/oboru

Opakovací otázky

Vysvětlete pojem - profesionální adaptace.

Vysvětlete pojmy - iatrogenie a sorogenie.

Co je to syndrom vyhoření a které profese jsou jím nejvíce ohroženy?

Uveďte příznaky a fáze syndromu vyhoření.

Jak lze předcházet vzniku syndromu vyhoření?

DĚKUJI ZA POZORNOST

Použité zdroje I.

- VÁGNEROVÁ, M. *Základy psychologie*. 1.vyd. Karolinum: Praha, 2004. ISBN 80-246—0841-3., s.356
- HAYESOVÁ, N. *Základy sociální psychologie*. 5.vyd. Portál: Praha, 2009. ISBN 970-80-7367-639-1., s.166
- JANÁČKOVÁ, L. *Základy zdravotnické psychologie*. 1.vyd. Triton: Praha, 2008. ISBN 978-80-7387-179-6., s.99
- BARTOŠÍKOVÁ, I., JIČÍNSKÝ, V., JOBÁNKOVÁ, M., KVAPILOVÁ, J. *Kapitoly z psychologie pro zdravotnické pracovníky*. 1.vyd. Brno: IDVPZ, 2000. 203 s. ISBN 80-7013-288-4

Použité zdroje II.

- VYMĚTAL, J., a kol. *Speciální psychoterapie*. 2.přep.vyd. Grada: Praha, 2007. ISBN 978-80-247-1315-1. 400s.
- KŘIVOHLAVÝ, J., PEČENKOVÁ, J. *Duševní hygiena pro zdravotní sestry*. vyd. 1. Grada Publishing: Praha, 2004. ISBN 80-247-0784-5. 78s.
- VYMĚTAL, J. *Lékařská psychologie*. 3.přep.vyd. Portál: Praha, 2003. ISBN 80-7178-740-X. 397s.
- KŘIVOHLAVÝ, J. *Hořet, ale nevyhořet*. Vyd. 2. Karmeliánské nakladatelství: Praha, 2012, ISBN 978-80-7195-573-3

Použité zdroje III.

- Všechny obrázky použité v prezentaci jsou kliparty Microsoft Office on-line
<http://office.microsoft.com>
- Všechna schémata: vlastní zdroj